

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

GRUNOPOST

Verenigingsblad van de
Philatelisten Vereniging
Groningen

Emmastraat 5, 9722 EW Groningen

53e jaargang - nr 2 – maart/april 2018

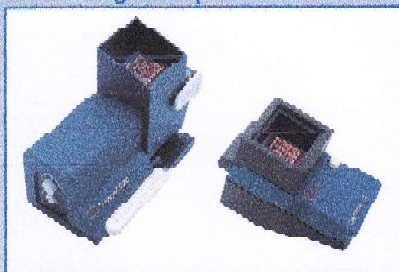
SAFE SAFE DUAL Nodoland

Nederland compleet teksten 2108 t/m 21104 - 1852-heden (excl. AM, WV, ZD & UB) in 4 blauwe "Vekama" 14-rings banden met GOUDEN WAPENOPDRUK

Bestelnr. 21001040 met 4 bijpassende cassettes 784

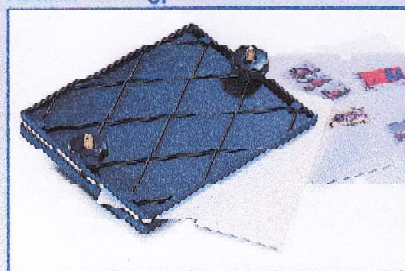
SAFE Signoscope

De optisch-elektrische watermerkzoeker testapparaat
Signoscope T1
 Transformator
 Stofkap
Signoscope 12
 Transformator
 Batterijen (per stuk)

Bestelnr. 9886
 Bestelnr. 9887
 Bestelnr. 9881
 Bestelnr. 9875
 Bestelnr. 9876
 Bestelnr. 9878

SAFE Droogpers

Vervaardigd met versterkt glasvezel. Inclusief 20 droogbladen en 6 foliobladen.

Droogpers
 Droogbladen (20st.)
 Foliobladen (20st.)

Bestelnr. 1040
 Bestelnr. 1042
 Bestelnr. 1044

SAFE PERFOtronic

De **PERFOtronic** laat de juiste tandlingewaarde zien
PERFOtronic
 Inclusief bijbehorende ingebouwde adapter

Bestelnr. 9850

N.B.: Prijslijst op aanvraag.

Heeft één van deze artikelen uw interesse gewekt?

Deze zijn bij ons in de winkel te bezichtigen.

Emmastraat 5 · 9722 EW Groningen

SAFE Importeur:
SAFE Nederland / Van Maastricht Coins & Stamps Rotterdam
 Duterloot 02-04 · 3011 HJ Rotterdam
 Tel · 010 - 414 30 77 e-mail · m.maastricht@wvc.nl
www.safe-nederland.nl

SAFE NEDERLAND

GRUNOPOST

Verenigingsblad van de Philatelisten Vereniging Groningen

Opgericht 16 september 1915

Redactie : J.P.A.Tolsma, G.D. v. d. Molen, D.R. v.d. Heide

Opmaak: G.D. v. d. Molen

VERSCHIJNT VIJF MAAL PER JAAR

CENTRUM PHILATELISTEN VERENIGING GRONINGEN

Emmastraat 5, 9722 EW Groningen

Tel. 050 - 525 96 10

Geopend elke woensdag van 10.00 - 16.00 uur

en op zaterdag van 10.00 -12.30 uur

Website: www.philatelist.nl

ISSN: 2211-0925

Contributie: Phil. Ver. Groningen, afd. contributie,
rekening nr.: **NL98INGB0004491102**

Ledenadministratie: E.W. Flentge, Oude Hoflaan 11,
9751 BK Haren, tel. 050 - 534 91 31

53^e jaargang - nr 2 - oplage 385 – maart/april 2018

Inhoudsopgave:

- bldz. 4: Agenda ledenavond 26 maart 2018
- bldz. 5: Agenda ledenavond 23 april 2018
- bldz. 6: Van de redactie
- bldz. 7: Jaarverslag 2017
- bldz.10: Nieuwjaarsbijeenkomst op 6 januari
- bldz.12: De Judenpost van Litzmannstadt-Getto in Polen
- bldz.25: Advertentie POST NL
- bldz.26: Advertentie Rietdijk veilingen
- bldz.27: Lijst van bestuursleden
- bldz.27: Veiling 28 april
- bldz.28: Activiteiten in de regio
- bldz.28: Overzicht van de ledenavonden in 2018
- bldz.29: Het Griekse alfabet
- bldz.30: Advertentie voorjaarsbeurs Hoogkerk op 21 april

De ledenavond van maart zal gehouden worden op MAANDAG 26 MAART a.s. in het gebouw van de BSV Selwerd, Elzenlaan 72, in de wijk Selwerd te Groningen. De vergadering begint om 20.00 uur.

Van 19.00 tot 20.00 uur is er gelegenheid om te ruilen.

Voorafgaande aan de vergadering kunt u de kavels van de kleine veiling inzien.

AGENDA

1. Opening
2. Notulen van de ledenavond van 26 februari 2018
3. Ingekomen stukken
4. Mededelingen
5. Jaarverslag 2017
6. Rekening en verantwoording van het financiële beleid 2017
7. Verslag van de kascommissie
8. Benoeming kascommissie
9. Bestuursverkiezing
10. Aanmelding nieuwe leden
11. Filatelistische nieuwtjes
12. Kleine veiling, deze keer ook met beter materiaal
13. Rondvraag
14. Verloting

Toelichting op agendapunt 9:

Aan de beurt van aftreden zijn de heren A. Weening en E.W. Flentge. Zij stellen zich herkiesbaar.

Mochten leden tegenkandidaten willen voorstellen, dan kan dat door een schriftelijke voordracht die door min. 10 leden is ondertekend, in te dienen bij het bestuur.

Toelichting op agendapunt 12:

Neem gerust een goed gevulde portemonnee mee. Op deze kleine veiling zal ook een aantal kwalitatief betere losse nummers worden aangeboden.

De ledenavond van april zal gehouden worden op MAANDAG 23 APRIL a.s. in het gebouw van de BSV Selwerd, Elzenlaan 72, in de wijk Selwerd te Groningen.

Vanaf 19.00 uur is er gelegenheid om te ruilen.

Voorafgaande aan de vergadering kunt u de kavels van de kleine veiling inzien.

AGENDA

1. Opening
2. Notulen van de ledenavond van 26 maart 2018
3. Ingekomen stukken
4. Mededelingen
5. Filatelistische nieuwtjes
6. Aanmelding nieuwe leden
7. Kleine veiling
8. Pauze
9. Lezing: *Hoe hoort het eigenlijk als je een brief wilt versturen?*
10. Verloting
11. Rondvraag
12. Sluiting

Toelichting op de lezing:

Door de sterke toename van het briefverkeer vanaf de eerste helft van de vorige eeuw, wordt het steeds lastiger handmatig post te sorteren. Een onvolledig of onduidelijk adres zorgt bv. voor ongewenste vertraging.

Jarenlang worden er in machinestempelvlaggen adviezen, aanbevelingen en tips aan het publiek gegeven hoe men correct kan adresseren.

De lezing laat u daarvan interessante voorbeelden zien. Ze zijn vrijwel allemaal afkomstig van poststukken gevonden tijdens de Multilaterale 2017.

Eddie IJspeerd

Van de redactie

Allereerst een heugelijke mededeling: de redactie is inmiddels uitgebreid met een nieuwe medewerker nl. Douwe van der Heide die een tweemaandelijks bijdrage gaat leveren over zijn verzamelgebieden waaronder fiscale zegels. Hartelijk welkom!

Dit nummer van de Grunopost is voor het grootste gedeelte gewijd aan twee onderwerpen. Het eerste is het jaarverslag van de vereniging over 2017 als voorbereiding op de jaarvergadering op 26 maart a.s. Het tweede is een uitgebreid artikel van Gerrit van der Molen over de Jodenpost van het getto Litzmannstadt, een deel van de Poolse stad Lodz, tijdens de Tweede Wereldoorlog. U kent ongetwijfeld de geschiedenis van de kampen maar aan de hand van de post uit dit getto wordt pijnlijk precies duidelijk hoe efficiënt de organisatie van dit soort kampen was.

Enkele weken geleden doken er in de bibliotheek opeens de eerste twee nummers van de Grunopost op, verschenen in augustus en december 1966. Het waren nog maar enkele gestencilde pagina's met een met de hand ingetekend logo en volgeschreven door de secretaris de heer J. Offringa. De opzet van het blad was toch wat anders dan wat de huidige redactie voor ogen heeft. Offringa schrijft: *“Verwacht U nu geen gezellig blad, dat U met nauw verholten inspanning bewaart tot het week-end om het dan, gezeten in Uw luie stoel, rustig door te nemen, genietend van de vele philatelistische wetenswaardigheden, die het bevat. Het zal daarentegen in de eerste plaats een blad zijn voor verenigingsmededelingen (van zakelijke aard), voor vaderlijke vermaningen (zie het gestelde over de rondzendingen) en voor regionaal philatelistisch nieuws.”* Daar denkt de huidige redactie toch wat anders over: geen mededelingenblad maar een volwaardig filatelistisch tijdschrift met artikelen over diverse onderwerpen.

Met de volgende passage zijn we het dan wel weer eens: *“Daarnaast zal de mogelijkheid open worden gesteld, althans voor zover er ruimte aanwezig is, om eens iets anders te plaatsen. U, die dit leest, schrome niet om – indien U een of andere opmerking heeft, indien u een belangrijke mededeling heeft of indien U iets interessants kunt vertellen - onze secretaris hierover te schrijven.”* Daar sluiten we ons, 52 jaar later graag bij aan hoewel we zinnen van meer dan 80 woorden, die regelmatig voorkwamen, trachten te vermijden.

De redactie

Jaarverslag 2017

Ledenadministratie

De aandacht voor onze vereniging door ons 100 jarig bestaan heeft helaas niet geleid tot veel aanmeldingen van nieuwe leden. Begin 2017 waren ongeveer 400 personen lid van onze vereniging. In 2017 konden we 7 personen begroeten als lid, daar stond tegenover dat 35 personen meestal door hoge leeftijd en overlijden hun lidmaatschap werd beëindigd.

Ter vergelijking: in 2016 hadden zich 10 leden aangemeld, en 32 leden opgezegd.

Bestuur

In 2017 zijn er geen wijzigingen in de bestuurssamenstelling geweest. Aftredend per 27 maart 2017 waren de bestuursleden B. Buring en G. Visser. Zij hebben zich herkiesbaar gesteld voor een nieuwe periode van 3 jaar en zijn door de ledenvergadering herbenoemd. Het bestuur kwam in 2017 vijf keer bijeen.

Ledenavonden

In 2017 waren er 8 ledenavonden in het gebouw van de Buurt- en speeltuinvereniging Selwerd. We hadden filatelistische lezingen, presentaties van filatelistische nieuwtjes, veilingen en in mei was er de traditionele bingo. Omdat in december geen passende avond kon worden gevonden, is de avond met jubilarissen en kerstverloting in november gehouden.

Evenementen

Op 29 april en 27 december 2017 is in samenwerking met WB-evenementen een verzamelbeurs georganiseerd in de sporthal in Hoogkerk. Beide beurzen trokken veel bezoekers. Op 6 januari 2017 is een nieuwjaarsreceptie gehouden in het centrum.

Bibliotheek

De bibliotheekcommissie heeft afgelopen jaar een inhaalslag gemaakt betreffende het inbinden van tijdschriften. Verder zijn doublures uit de bibliotheek verwijderd.

Steeds meer tijdschriften worden digitaal aangeboden. Vanwege het kostenaspect zijn sommige abonnementen alleen nog digitaal te raadplegen.

Een aandachtspunt voor de komende maanden/jaren is het digitaal beter ontsluiten van de bibliotheek, om zo eenvoudiger te kunnen vinden wat men zoekt.

In 2017 bestond de bibliotheekcommissie uit Janneke Volckmann, Gerard van den Broek, Hans Verberne, Andries Tiesinga en Ernst Flentge.

Afdeling Service

Al jaren neemt het aantal leden af en dat heeft gevolgen voor vele activiteiten binnen de vereniging, zo ook de abonnementen op nieuwe uitgaven en de verkoop in de winkel. Daarom is sinds halverwege 2017 op zaterdagmiddag de winkel dicht.

Wat toeneemt is het taxeren en het eventueel aankopen van filatelistische nalatenschappen. Na aankoop worden deze verkaveld en gereed gemaakt voor veiling.

Alle medewerkers worden heel hartelijk bedankt voor hun inzet.

Afdeling veiling

In 2017 zijn 4 veilingen gehouden in de achterzaal van het centrum, 2 met losse nummers en 2 met albums en stockboeken. Van de losse nummers ging gemiddeld 60% retour, met name de kavels Nederland. De leden hebben dit kennelijk redelijk compleet. Albums en stockboeken werden redelijk verkocht mits niet al te duur.

Tevens werden er veilingen gehouden tijdens de ledenavonden, meestal met circa 60 kavels. Op de avonden van maart en november werden grotere veilingen gehouden. Bij de veilingen op ledenavonden wordt geen tafelgeld en provisie berekend.

In 2018 zullen we dit voortzetten, met een extra veiling met hoofdzakelijk dozen in februari. Misschien zal er een schriftelijke veiling met betere nummers worden gehouden in de zomermaanden (juni tot september).

In 2017 is J. Tolsma als veilingmeester gestopt. Voor zijn inzet bij dezen nog hartelijk dank. H. Reus heeft deze taak op zich genomen .

Afdeling rondzending

Het rondzendverkeer heeft in het verslagjaar weinig veranderingen doorgevoerd. Door het geringe verloop konden alle secties intact blijven en elke maand een zending tegemoet zien die door de rondzendcommissaris zoveel mogelijk was afgestemd op de verzamelgebieden van de deelnemers. De zendingen Duitsland en Scandinavië / Zwitserland liepen gemiddeld eens per 2 á 3 maanden.

Als proef is samenwerking gezocht met de PV Veendam. Een doos met boekjes, alle door de vereniging samengesteld, circuleert tussen de leden van Veendam. Wellicht komt er nog een rondzending uit Veendam naar Groningen. In 2018 zal deze uitwisseling worden geëvalueerd. Tot slot worden alle sectiehoofden alsmede Mw. J. Volckmann bedankt voor hun inzet.

Studiegroep plaatfouten

De trouw bezochte bijeenkomsten van de studiegroep kenmerkten zich in 2017 vooral door het onderling ruilen. Regelmatig doken er zegels op met fraaie en minder fraaie plaatfouten. In 2017 heeft de afdeling service een enorme partij postzegelvellen uit de jaren 1974 tot 1990 ter beschikking gesteld aan de studiegroep. Ze blijven in bezit van de vereniging maar mogen gebruikt worden voor ons speurwerk. Wij verwachten uit deze vellen veel informatie te kunnen halen over de positie van de plaatfout in het vel, om daarmee de informatie in de bestaande plaatfoutencatalogi aan te vullen. Dit is een belangrijke taak voor 2018.

Grunopost

Ons verenigingsblad is in 2017 vijf keer verschenen. Naast verenigingsnieuws en aankondiging van evenementen zijn hierin vele geïllustreerde artikelen verschenen over diverse onderwerpen. Het blad wordt zeer gewaardeerd, zowel binnen als buiten de vereniging.

Overzicht functionarissen

service	J.H. Kramer, A. Weening
rondzending	H.R. Reus, Mw. O.J. Volckmann-Georgius
veiling	H.R. Reus, A. Weening, Mw. T.M. Berends
ledenadministratie	E.W. Flentge
bibliotheek	E.W. Flentge
huishoudelijke zaken	M. Wertien
Grunopost redactie	J.P.A. Tolsma, G.D. van der Molen
Grunopost opmaak	G.D. van der Molen
plaatfouten	E.W. Flentge

Groningen, februari 2018

Gerrit Visser, secretaris

Nieuwjaarsbijeenkomst op 6 januari

Het is inmiddels een traditie geworden. Op de eerste zaterdag in het nieuwe jaar een gezellige bijeenkomst in het centrum. Vanaf 14.00 kwamen vele leden binnen om het bestuur en de overige aanwezigen een voorspoedig 2018 te wensen. Kennelijk hadden de leden na de feestdagen en jaarwisseling lang genoeg thuis gezeten want de belangstelling was groot, ruim 30 aanwezigen. Onder het genot van diverse drankjes en hapjes werden de beste wensen en "filatelistische nieuwtjes" uitgewisseld.

We kunnen terugzien op een gezellige bijeenkomst en een goede start van het jaar 2018.

Onderstaand een kleine impressie van de feestvierders.

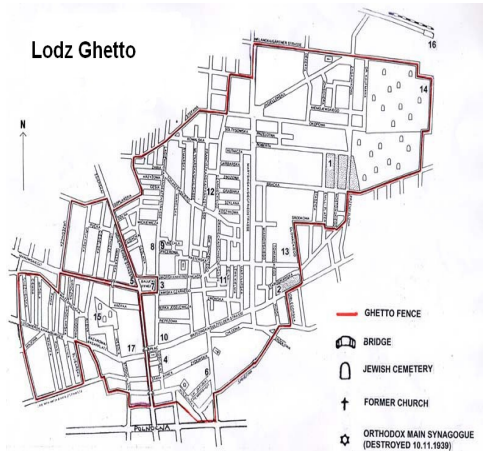

Gerrit van der Molen

De Judenpost van Litzmannstadt-Getto in Polen

Een van de vele verschrikkingen tijdens de Tweede Wereldoorlog was ongetwijfeld het Getto van Łódź.

Kaart van een deel van Polen met Łódź en een plattegrond van het getto

Oprichting van het Getto

Op 10 december 1939 verzond de districtsvoorzitter van Kalisch (later Litzmannstadt), Friedrich Uebelhoer, een circulaire om een getto te vormen in de stad Łódź. De brief bevatte orders om een getto te bouwen in het noorden van de stad, om het te scheiden van de rest van de stad en om de inwoners te bevoorraden. De brief eindigde met de verklaring dat de oprichting van het getto slechts een tussenoplossing zou moeten zijn en dat uiteindelijk "het getto en dus de stad Lodsch van Joden zouden worden gereinigd".

Alle niet-joodse inwoners moesten het gebied vóór 30 april 1940 hebben verlaten, en tegelijkertijd werden nog eens 100.000 Lodzer-joden bij de reeds aldaar wonende 60.000 Joden ondergebracht. Het nieuwe, ongeveer vier vierkante kilometer grote "Joodse getto" werd onmiddellijk omringd door prikkeldraad en muren. Vanaf dat moment mochten de Joden zonder toestemming het getto niet verlaten. In een mededeling van de commandant van de Litzmannstadt Schutzpolizei, Walter Rudolf Keuck, van 19 mei 1940 stond dat, als er een poging werd ondernomen om het getto illegaal te verlaten, er direct en zonder waarschuwing zou worden geschoten. Voor de controle op de naleving van dit verbod werden gewapende SSWach-einheiten gestationeerd in wachttorens aan de rand van het getto.

Achtergrond

Het getto Litzmannstadt lag bij de oorspronkelijk stad Łódź. Deze Poolse stad werd na de Duitse inval in Polen in 1939 door de Duitse bezetter hernoemd naar het NSDAP-lid Karl Litzmann.

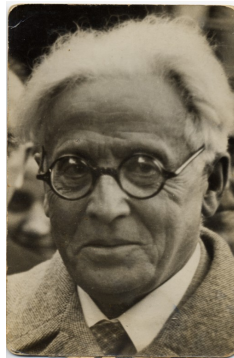

Herinneringsbord van de naamswijziging van het Getto

Karl Litzmann werd geboren op 22 januari 1850 te Neuglobsow. Hij overleed op 28 mei 1936. Hij was tijdens de Eerste Wereldoorlog officier in het Pruisische leger. Later werd hij politicus en was lid van de NSDAP. In december 1932 opende hij de laatste vrije gekozen Reichstag van de Weimar-Republiek.

Litzmann

Chaim Mordechaj Rumkowski

Łódź was van 1939 tot 1944 als Joodse woonwijk / joods getto onderdeel van het Duitse Rijk. Het was het langst bestaande nationaal-socialistische getto en het op één na grootste in Polen, na het getto van Warschau. Het diende, net als de andere nazi-gettos, vooral als een tussenstop voor de deportatie naar

de vernietigingskampen Kulmhof (Chełmno nad Nerem), Auschwitz II, Majdanek, Treblinka en Sobibor.

Het overgrote deel van de inwoners van Łódź was Joods. Het getto werd opgericht onder leiding van SSbrigade-leider Johannes Schäfer in het district Łódź en op 30 april 1940 mochten in het getto-deel de stad alleen nog maar Joden wonen. Vervolgens werd onder strikte voorwaarden een joods "zelfbestuur" geïnstalleerd onder leiding van Chaim Rumkowski, maar dit bestuur viel wel onder Duits gezag.

Chaim Mordechai Rumkowski (27 februari 1877 - 28 augustus 1944) was een Pools Joodse zakenman die door nazi-Duitsland was aangesteld als hoofd van de Raad van Ouderen in het Getto van Łódź. Het lukte hem om het getto om te vormen tot een industriële basis die oorlogsbenodigdheden vervaardigde voor de Wehrmacht. Hij was in de veronderstelling dat productiviteit de sleutel was tot het overleven van de Joden tijdens de Holocaust. Rumkowski is onder andere bekend geworden door zijn toespraak *Give Me Your Children*, die hij hield in een tijd waarin de Duitsers eisten dat hij zich zou houden aan de deportatie van 20.000 kinderen naar het vernietigingskamp Chelmno. In augustus 1944 werd Rumkowski met zijn familie met het laatste transport gedeporteerd naar Auschwitz. Zij werden daar op 28 augustus 1944 vermoord.

Zigeunkamp

Tussen 5 en 9 november 1941 werden 5.007 Sinti en Roma gedeporteerd naar het getto en opgesloten in een apart gebied, het zogenaamde "zigeunkamp" (tussen de straten Wojska Polskiego, Obrońców Westerplatte, Sikawska en Głowackiego). Onder deze gevangenen waren 2.689 kinderen. Rond 2000 "zigeuners" werden gekozen uit de geïnterneerden in het kamp Lackenbach (toen Gau Niederdonau), de resterende 3015 kwamen uit het district Stiermarken: 2011 daarvan uit het district Oberwart van het verzamelkamp Pinkafeld, 1004 uit de resterende Gaubezirken uit het verzamelkamp Furstenfeld. De districtsbestuurders waren verantwoordelijk voor de selectie.

Er waren geen sanitaire voorzieningen of kookfaciliteiten in het zigeunkamp. Binnen een paar weken stierven honderden mensen aan honger en tyfus. Van daaruit vonden tussen 5 en 12 januari 1942 deportaties plaats die leidden tot de massamoord in het vernietigingskamp Kulmhof. De enige toegang tot dit deel van het kamp was in die tijd in het huis nr. 99 Brzezinska Street (nu Wojska Polskiego). De in het getto vermoorde of overleden personen werden begraven in massagraven op de joodse begraafplaats.

Levensomstandigheden

Vanaf het allereerste begin waren de leefomstandigheden in het getto inhumaan: de bewoners leden aan ondervoeding, stierven in grote aantallen aan ziektes of vrozen in de winter dood. Sommigen van hen stierven op straat. Steeds meer mensen, vooral uit West-Europa, werden door de SS gedeporteerd naar het concentratiekamp "getto Litzmannstadt" vanwege hun registratie als Jood. Tussen 1940 en 1944 stierven 43.441 mensen in het getto. In mei 1941 waren er ongeveer 20.000 geïnfecteerd met tuberculose. In 1940 waren er 39.559 kinderen in het getto, 20.318 jongens en 19.241 meisjes onder de leeftijd van 14. In 1941 kwamen er nog eens 2.538 uit andere gebieden bij. Tot 1942 werden er nog 347 kinderen geboren in het getto. Dat jaar leefden er slechts 11.329 jongens en 10.598 meisjes in het getto Litzmannstadt. Om achteraf verklare redenen waren er 18.000 verdwenen.

Weinig Joden op straat in het getto

Vormen van exploitatie

De nationaalsocialisten zagen in het Joodse volk alleen "menselijk materiaal" met een groot potentieel aan werkrachten. Ze wilden ze zo goed mogelijk benutten: dwangarbeiders uit Litzmannstadt waren goedkoop voor de werkgevers, bijna gratis, omdat van iedere vijf Reichsmark, die elk van de 70.000 gedwongen arbeiders oprachten, slechts 30 Reichspfennig aan arbeidskosten moest worden betaald. Onder de belangrijkste klanten die goedkope productie in het getto afnamen, waren de bedrijven Josef Neckermann en Heinrich Leineweber. Bovenal werden er soldatenuiformen, laarzen, wapenonderdelen en munitie vervaardigd.. De belangrijkste transportverbinding naar buiten was het Radegast-station, waar grondstoffen en voedsel werden afgeleverd en de afgewerkte producten werden weggevoerd totdat Radegast uiteindelijk ook vertrekpunt van deportatie naar de vernietigingskampen werd.

Het Radegast-station

Door hun 'oorlogsbelangrijke' activiteit hoopten veel Joden te ontsnappen aan deportatie.

Het bezit van de Joden werd ook regelmatig door de Duitsers in beslag genomen. Terwijl het getto, dat werd gerund door de Bremer koopman Hans Biebow, de goederen van het getto als zijn eigendom beschouwde, namen verschillende andere Duitse autoriteiten goederen uit het getto in beslag. Ook een kennisgeving van de politievoorzitter van december 1939 en een circulaire van de districtsvoorzitter van 4 maart 1940 veranderden daaraan niets. Zo nam de criminele politie, wiens taak het voorkomen van mensensmokkel was, voornamelijk goud en sieraden in beslag.

De Duitse bezetters delegeerden bijna de gehele "Litzmannstadt getto"-organisatie aan hun slachtoffers - van de verdeling van inadequate en inferieure voedselrantsoenen aan de bewoners en de verdeling van dwangarbeid tot de samenstelling van de transportlijsten voor de deportaties naar de vernietigingskampen. Voor dit doel – zoals ook in andere getto's gecreëerd door de nationaalsocialisten - werd een Judenrat aangesteld, die de opdracht kreeg om bovengenoemde taken uit te voeren. De benoeming van de Judenrat vond plaats op 13/14 oktober 1940. Chaim Rumkowski, als de "Joodse kampouder van Litzmannstadt," werd haar leider die in werkelijkheid geen onafhankelijke beslissingen kon nemen. Dit was de zelfde structuur als die in Kamp Westerbork.

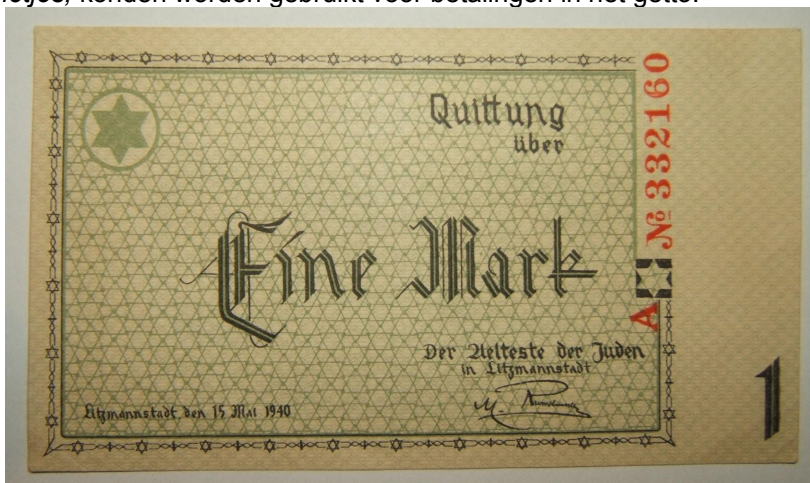
Als afdelingen bestonden:

- De "Centrale": als centraal secretariaat voor de correspondentie met de Duitsers en de hele administratie.
- Het Registratiekantoor: een centraal bureau opgericht op Duitse bevel, dat de persoonlijke gegevens van alle gettobewoners registreerde.
- De Afdeling Statistiek: voor de kwantitatieve registratie van alle levens- en werkgebieden van het getto.
- De Ordnungsdienst (OD): een kamppolitie met 850 tot 1.200 leden op verschillende afdelingen die diende om orde en veiligheid in het getto te handhaven.

- De spoedrechtbank: de rechtbank die op 11 maart 1941 werd ingesteld moest onderhandelen over persoonlijke en strafzaken. Gedetineerden werden naar de centrale gevangenis gestuurd om hun straf te ondergaan. Deze gevangenis was gebouwd op Duitse bevel.
- Het Supply Department: het beheer van voedsel en medicijnen die het getto heeft ontvangen van de Duitse autoriteiten.
- De Afdeling Huisvesting: om de leefruimte te beheren.
- De Gezondheidsafdeling: voor het beheer van alle ziekenhuizen, apotheken, nooddiensten, medische diensten, verpleeghuizen, weeshuizen.
- De School Afdeling: het beheer van de scholen in het getto en de Marysin Homes.
- Het Centraal arbeidsbureau
- De Ghetto Gazette in het Jiddisch (4 maart tot 21 september 1941)
- De Hervestigingscommissie: een bureau dat op Duits bevel is opgericht om lijsten op te stellen voor transporten, deportaties, enz.

Al deze en andere instellingen zouden, naast het verlichten van de werkdruk van de SS, ook aan Polen en Poolse Joden de indruk van normaliteit en een serieus Joods "zelfbestuur" moeten geven.

Op 24 juni 1940 publiceerde de Joodse kampoudste Rumkowski de aankondiging dat vanaf 28 juni 1940 alleen *getto-geld*, Rumkowski noemde die *Mark-bonnetjes*, konden worden gebruikt voor betalingen in het getto.

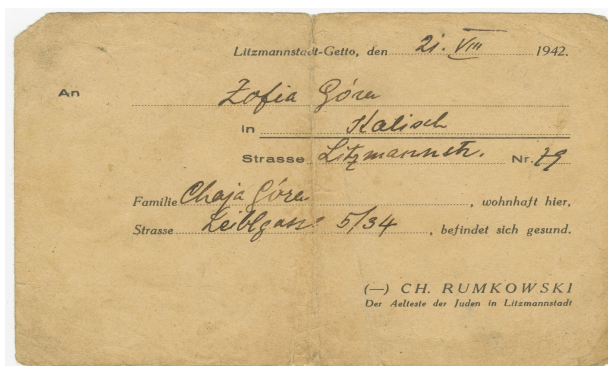

Getto-geld, biljet van 1 Mark

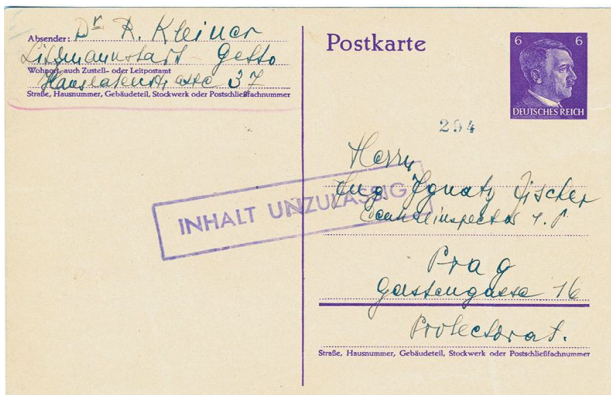
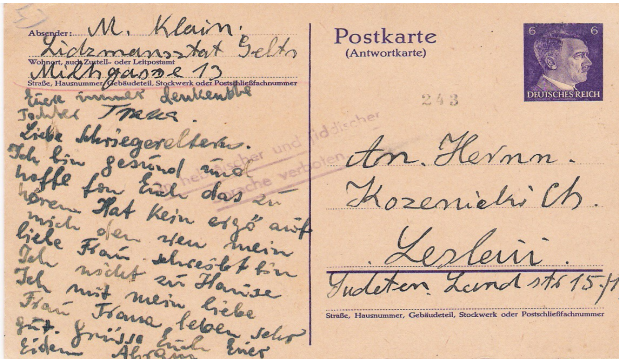
Postdiensten

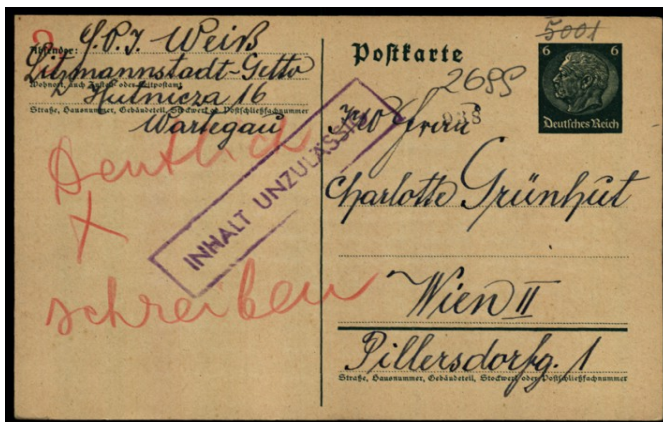
Er werden verschillende kleine postdiensten en postbussen opgezet, waarbij de postdienst alleen voor het getto was bestemd. In 1944 werden zelfs eigen zegels uitgegeven. Judenpost, eigenlijk "Judenpost Litzmannstadt-Getto", was de officiële naam voor de postdienst in het getto Litzmannstadt. In de Michel-catalogus worden deze zegels ook wel aangeduid als Ghetto-post, De gedeporteerde Joden onderhielden hun eigen postdienst en gaven ook hun eigen zegels uit.

Op deze en de volgende bladzijden een aantal voorbeelden van brieven, poststukken en ander materiaal van en naar Litzmannstadt waarvan er vele bewaard zijn gebleven.

Kaartje met adresgegevens in het getto en de voorgedrukte mededeling "befindet sich gesund" (verkeert in goede gezondheid).

Geweigerde briefkaart (Inhalt unzulässig) met de mededeling "Deutsch schreiben".

Waardebou, de tekst spreekt voor zich

Postzegels

Voor zover bekend bestaan er drie verschillende zegels met de frankeerwaarde van 5, 10 en 20 pfennig. De eerste twee zegels, 5 pfennig, kleur vermiljoenrood en 10 pfennig, kleur olijfgroen, uitgegeven op 1 maart 1944, werden op kartonachtig papier gedrukt en de tweede emissie, 5 pfennig, kleur donkerblauw, 10 pfennig, kleur donkergroen en 15 pfennig, kleur donkerbruin, werd 1 dag later uitgegeven en werd op gestreept papier gedrukt.

De tekening omvat naast het opschrift "JUDENPOST Litzmannstadt-Getto" en de aanduiding van waarde met de Davidster erachter, een portret van Chaim Rumkowski, een gestileerde afbeelding van de (dwang)arbeid in het getto voor textiel fabrieken en fabrieksschoorstenen. Deze zegels werden al snel verboden door de Duitse autoriteiten en waarschijnlijk grotendeels vernietigd.

Enkele van de uitgegeven zegels, ongebruikt, gebruikt met het stempel "Ghetto" en de onderste op kartonpapier

Filatelistisch gezien horen de weinige overgebleven zegels tot de Duitse postgeschiedenis omdat Litzmannstadt ten tijde van de uitgifte als een Duitse stad werd beschouwd. Dit blijkt ook uit de frankeerwaarde die wordt gegeven in pfennig en niet in de zloty zoals destijds werd gebruikt in het in Polen liggende Duitse bezettingsgebied Generalgouvernement.

Einde van het getto

Onder de druk van het oprukkende Sovjetleger begon de geleidelijke ontbinding van het getto van Litzmannstadt. Oorspronkelijk was Himmler van plan om het getto in een concentratiekamp te veranderen. In plaats daarvan werden de quota voor deportatie bij de Judenrat verhoogd. Veel van de zigeuners werden vergast in Auschwitz. Jonge en gezonde Joden werden echter ook in

grote aantallen naar de vernietigingskampen gestuurd of als zogenaamde "transit-joden" naar Duitsland gestuurd voor dwangarbeid in de wapenindustrie. In 1944 werden bijvoorbeeld enkele honderden Joodse vrouwen overgebracht naar de satellietkampen van Flossenburg in Freiberg (500), Oederan (200) en Hainichen (150). Op 28 augustus 1944 werd Chaim Rumkowski met zijn gezin vermoord in het concentratiekamp Auschwitz-Birkenau. De liquidatie van het getto Litzmannstadt vorderde zo snel, dat op 19 januari 1945 slechts 870 leden van een opruimingsdetachement, 30 kinderen en 80 volwassenen werden bevrijd door het binnenvallende Sovjetleger. Ze hadden zich voor de deportaties kunnen verbergen.

Henryk Ross met zijn "Leica" in de aanslag

Een van de fotografen van de statistiekafdeling, Henryk Ross, was ook in dienst in het opruimingsdetachement. Hij bewaarde zijn opnames en diende een selectie daarvan in bij de Eichmann-rechtszaak in 1961 in Israël..

Holocaustherdenking Radegast

In 2005 werd een Holocaustmonument ingewijd op de plaats van het voormalige Radegast-station (Radogoszcz, Polen). In de periode van 16 januari 1942 tot 29 augustus 1944 werden meer dan 150.000 Joden van dit station naar de vernietigingskampen Kulmhof en Auschwitz vervoerd. Het monument omvat het houten stationsgebouw, waar een museum werd opgericht, een authentieke trein van de Reichsbahn, grafstenen en plaquettes, en een tunnel die leidt naar een monument dat in 2003 door Czesław Bielecki werd opgericht in de vorm van een crematoriumachtige toren met de inscriptie "Gij zult niet doden". Dit symboliseert de weg naar de vernietigingskampen. In de directe omgeving van het voormalige getto. In het kader van de herdenking van de 60e verjaardag van de bevrijding van het getto, werd in Park Seraflatsy een park van overlevenden, met een oppervlakte van ongeveer 8,5 hectare, gecreëerd. Het initiatief kwam van Halina Elczewska, een overlevende van het getto. Ze plantte ook de eerste "geheugenboom" ter herinnering aan het

verleden. Nog 363 bomen werden geplant door andere overlevenden. Het is het jongste park van Łódź.

Het holocaustmonument bij het Radegast-station

Foto's uit 1940-1944

Er zijn duizenden foto's tussen 1940 en 1944 genomen door Joodse fotografen in het getto. De bijna 12.000 overgebleven afdrukken bevinden zich nu in Archiwum Państwowe w Łodzi (Rijksarchief Łódź). Omdat er weinig foto's, genomen door Duitsers, van de Joodse getto's bestaan in het bezette Polen, neemt deze fotocollectie een speciale positie in in de geschiedenis van de wetenschap. 50 Foto's uit deze collectie, die te zien zijn op een tentoonstelling, geven een overzicht van het leven van de Joden, de Sinti en de Roma in het getto. Alle foto's werden genomen in opdracht van de *Joodse Raad* van Litzmannstadt.

Gerrit van der Molen

Lit.: Diverse artikelen Wikipedia

Postzegels van het Ghetto van Litzmannstadt in eigen bezit

Ghettopost Litzmannstadt van AG-raad Martin Opitz

Postzegels verzamelen een hobby voor alle leeftijden

Rietdijk

A° 1919

Postzegel- en Muntveilingen

- Een betrouwbare taxatie van uw verzameling?
- Een hoge opbrengst via een internationale veiling?
- Een gedegen en correcte afwikkeling van uw levenswerk?

Laat **Rietdijk** uw partner zijn!

In **april** en **november** telkens een grote postzegelveiling en in **juni** en **december** telkens een grote muntenveiling.

Wij zijn doorlopend op zoek naar **postzegels** en **munten**!

Voor **grote** inzendingen komen wij graag naar u toe!

Bel: **070-364 79 57**

of mail: **info@rietdijkveilingen.nl**

Adres Noordeinde 41 (schuin t.o. paleis)
2514 GC 's-Gravenhage

Telefoon **070-364 79 57** (postzegelveiling)
070-364 78 31 (muntenveiling)

Fax 070-363 28 93

Internet www.rietdijkveilingen.nl

E-mail info@rietdijkveilingen.nl

Lijst van de bestuursleden

J.H. Kramer	voorzitter 9741 KZ Groningen	Acacialaan 44 tel. 050-5712929
G. Visser	secretaris 9727 CN Groningen	Sabotagelaan 14 tel. 050-5250374
A. Weening	penningmeester 9743 HH Groningen	Jadestraat 78 tel. 050-3182771
E.W. Flentge	ledenadministratie 9751 BK Haren	Oude Hoflaan 11 tel. 050-5349131
H.R. Reus	rondzending 9731 MS Groningen	J. Wilsstraat 32 tel. 050-5411740
J.B. Steur	commissaris 9746 AJ Groningen	J. Ellenbergerstraat 14 tel. 050-5772457
B. Buring	commissaris 9721 CV Groningen	Van Ittersumstraat 5

Veiling 28 april

Op zaterdag 28 april zal er weer een veiling worden gehouden in het centrum aan de Emmastraat 5 te Groningen. Op deze veiling worden albums, stockboeken en dozen te koop aangeboden.

Bezichtiging van de kavels is mogelijk op

**woensdag 25 april van 10.00 – 15.00 uur en op
zaterdag 28 april van 10.00 = 13.15 uur.**

De veiling begint om 13.30 uur.

Naast de gebruikelijke toeslag van 12 ½ % wordt € 1,00 tafelgeld per gekochte kavel in rekening gebracht.

Niet verkochte kavels kunt u alsnog kopen op woensdag 2 mei vanaf 13.30 uur. De inzet wordt dan met één bod verhoogd.

Activiteiten in de regio

17 mrt. 10.00 – 15.00 u Appingedam, gebouw ASWA, Burg. Klauckelaan 16,
inl. 0596-624394

17 mrt. 09.30 – 14.30 u Heerenveen, Dorpshuis Rottum, Binnendijk 22

31 mrt. 08.00 – 14.00 u Leer-Bingum, Dorfgemeinschaftshaus Bingum,
Ziegeleistrasse 15, inl. 0049-4954-6346

7 apr. 09.30 – 14.30 u Groningen, buurt- en speeltuinvereniging Helpan,
Groenesteinlaan16

21 apr. 09.30 – 16.00 u Hoogkerk, Sporthal Zuiderweg 70,
inl. 050-5033926 ('s avonds)

Overzicht van de ledenavonden in 2017

De ledenavonden van 2017 zullen worden in het gebouw van de BSV Sel-
werd, Elzenlaan 72, Groningen op de navolgende data:

op maandag 27 februari

op maandag 27 maart

op maandag 24 april

op maandag 22 mei

op maandag 25 september

op maandag 23 oktober

op maandag 27 november

op **dinsdag** 19 december

Het Griekse alfabet

Vaak zien we in het centrum zegels afkomstig uit Griekenland of één van de Griekse eilanden of gebieden. Voor velen onder ons levert dat vraagtekens op: wat staat hier nu.

Als een kleine handreiking: hieronder ziet u het Griekse alfabeth, zowel in hoofdletters als in kleine letters.

Hopelijkis kan dit voor u een hulpmiddel zijn om zegels gemakkelijker te kunnen traceren.

Gerrit van der Molen

A	B	Γ	Δ	Ε	Ζ
A	B	G	D	E	Z
H	Θ	I	K	Λ	M
EE	TH	I	K	L	M
N	Ξ	O	Π	P	Σ
N	X/KS	O	P	R	S
T	Υ	Φ	X	Ψ	Ω
T	U	F/PH	CH	PS	OH

A	α	alpha	N	ν	nu
B	β	beta	Ξ	ξ	xi
Γ	γ	gamma	Ο	ο	omikron
Δ	δ	delta	Π	π	pi
E	ε	epsilon	P	ρ	rho
Z	ζ	zeta	Σ	σ	sigma
H	η	eta	T	τ	tau
Θ	θ	theta	Υ	υ	upsilon
I	ι	iota	Φ	φ	phi
K	κ	kappa	X	χ	chi
Λ	λ	lambda	Ψ	ψ	psi
M	μ	mu	Ω	ω	omega

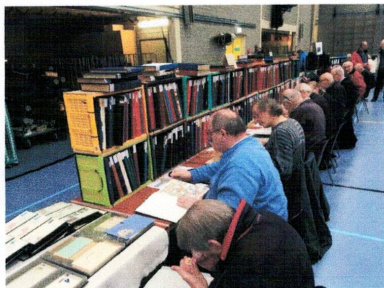
VOORJAARSBEURS 2018

ZATERDAG 21 APRIL

SPORTHAL HOOGKERK

(ZUIDERWEG 70, 9744 AP) 09.30 -16.00 UUR

**Tientallen Filateliestands aangevuld
met munten, papiergeld, ansichtkaarten,
sigarenbanden etc. etc.**

**LET OP: RUIME GRATIS PARKEERPLAATS OP 100 METER NAAST
HET RESTAURANT EN RECHTSTREEKSE BUSVERBINDING
TUSSEN SPORTHAL EN HOOFDSTATION GRONINGEN**

**GRATIS TOEGANG VOOR LEDEN VAN DE
PV GRONINGEN VIA INFORMATIESTAND
VERENIGING BIJ DE ENTREE !!**

Georganiseerd door WB Evenementen in samenwerking
met de *Philatelisten Vereniging Groningen*

Voor vragen of inlichtingen 050-5033926 ('s avonds)
of via mail INFO@WBEVENEMENTEN.EU